

המלצה כללית מס' 20: יישום בלתי מפלה של זכויות

וחירויות (סעיף 5): 15/3/1996

Gen. Rec. No. 20. (General Comments)

ראשי התיבות של שם האמנה: CERD

המלצה כללית מס' 20:

יישום בלתי מפלה של זכויות וחירויות (סעיף 5)

(המושב ה-48, 1996) **

1. בסעיף 5 לאמנה כלולה חובתן של מדינות שהן צד לה להבטיח את ההנאה מזכויות וחירויות אזרחיות, מדיניות, כלכליות, חברתיות ותרבותיות ללא אפליה גזעית. יש לציין כי הזכויות והחירויות הנזכרות בסעיף 5 אינן בגדר רשימה ממצה. בראש הזכויות והחירויות הללו עומדות אלה הנובעות ממגילת האומות המאוחדות ומההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, כפי שהן מוזכרות במבוא לאמנה. רוב הזכויות הללו תוארו בפירוט באמנות זכויות האדם הבינלאומיות. לפיכך, כל המדינות שהן צד לאמנה מחויבות להכיר בהנאה מזכויות האדם ולהגן עליה, אך הדרך שבה חובות אלה מתורגמות להוראות חוק של אותן מדינות עשויה להיות שונה ממדינה למדינה. מלבד הדרישה המופיעה בסעיף 5 לאמנה למתן ערובה לכך שמימוש זכויות האדם יהיה חופשי מאפליה גזעית, הסעיף אינו יוצר כשלעצמו זכויות אזרחיות, מדיניות, כלכליות, חברתיות או תרבותיות, אלא מניח את קיומן ואת ההכרה בהן. האמנה מחייבת מדינות לאסור על אפליה גזעית ולבער אותה בכל הנוגע להנאה מזכויות אדם כמו אלה שהוזכרו.

2. בכל מקרה שבו מדינה מטילה על אחת הזכויות המפורטות בסעיף 5 לאמנה הגבלה החלה לכאורה על כל מי שנמצא בתחום סמכותה, עליה להבטיח כי לא מטרתה של ההגבלה ולא השפעתה בפועל מהוות הגבלה שאינה עולה בקנה אחד עם סעיף 1 לאמנה,

כחלק בלתי נפרד מהסטנדרטים הבינלאומיים של זכויות האדם. כדי לדעת בבירור אם זהו אכן המצב, הוועדה מחויבת להוסיף ולחקור כדי להבטיח ששום הגבלה כזו אינה כרוכה באפליה גזעית.

3. מרבית מהזכויות והחירויות הנזכרות בסעיף 5, כגון הזכות ליחס שווה בפני בתי המשפט, צריכים ליהנות כל בני האדם החיים במדינה נתונה; זכויות אחרות, כמו הזכות להשתתף בבחירות, להצביע ולהציג מועמדות, הן זכויות של אזרחים.

4. מומלץ כי המדינות שהן צד לאמנה ידווחו על היישום הבלתי מפלה של כל אחת מהזכויות והחירויות שסעיף 5 לאמנה מתייחס אליהן, אחת לאחת.

5. המדינות שהן צד לאמנה יגנו על הזכויות והחירויות שסעיף 5 לאמנה מתייחס אליהן ועל כל זכות דומה. ניתן לקיים הגנה כזו בדרכים שונות, בין תוך שימוש במוסדות ציבור ובין באמצעות פעולותיהם של מוסדות פרטיים. מכל מקום, מחובתה של המדינה הנוגעת בדבר להבטיח את יישומה היעיל של האמנה ולדווח על כך בהתאם לסעיף 9 לאמנה. על מדינות שהן צד לאמנה להבטיח, ככל שמוסדות פרטיים בהן משפיעים על מימוש זכויות או על זמינות הזדמנויות, כי התוצאה של מצב זה לא נועדה ליצור אפליה גזעית או להנציחה וכי אינה גורמת לכך בפועל.

** כלול במסמך A/51/18.